
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:3

Svenska kyrkan på nätet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:22, Barnportal på nätet och motion 2014:72, Webbsända gudstjänster. Utskottet är positivt till bägge motionerna och föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2014:22 men att avslå 2014:72 med hänvisning till att arbete redan pågår. Utskottet vill dock med anledning av motion 2014:72 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:22.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:72 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Motionernas förslag

Motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl., Barnportal på nätet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet.

Motion 2014:72 av Jerry Adbo, Webbsända gudstjänster

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna att webbsända gudstjänster.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera webbsända gudstjänster.

Bakgrund

Under de 20 åren som internet funnits allmänt tillgängligt har en enorm utveckling skett såväl i teknik och tillgänglighet som användande. Idag har nästan 9 av 10 svenskar tillgång till internet enligt en undersökning från Stiftelsen för internetinfrastruktur. Drygt 6 av 10 har tillgång till internet via sin mobiltelefon. Det dagliga användandet ökar i alla åldersgrupper men mest i de yngsta åldrarna.

Under 1990-talet var det främst vuxna som hade tillgång till datorn på jobbet som var den största gruppen. Idag leds utvecklingen av de unga med mobiltelefon.

Framförallt barn i åldrarna 12–15 år. År 2010 var det endast några få procent av dem som dagligen använde sin smartmobil. Ett år senare är användningen 22 procent för att till 2012 öka till 62 procent för denna åldersgrupp.

År 2013 har 93 procent av dem en smartmobil och 78 procent använder den dagligen för att ansluta sig till internet. En ökning av daglig användning av internet i mobilen från tre till 78 procent från år 2011 till år 2013.

Även bland de yngre barnen ökar användandet. En undersökning från Statens medieråd konstaterar att en majoritet av Sveriges treåringar har använt internet och 87 procent av landets 6-åringar. Det dagliga användandet är dock lägre men ökande. Bland 2–4-åringar har det tredubblats från 3 procent till 9 procent mellan 2010–2013 och bland 5–8-åringar har det mer än fördubblats från 6 procent till 17 procent. Även i dessa åldersgrupper ökar användningen av internet via mobiltelefonen.

Även bland den äldre befolkningen ökar det dagliga användandet av internet. Från 37 procent 2009 till 52 procent 2013 i åldersgruppen 65 till 74 år. I åldersgruppen över 75 har den dagliga användningen ökat från 12 till 23 procent under samma tid.

Svenska kyrkan och internet

Svenska kyrkans webbplats *svenskakyrkan.se* har funnits sedan 1996 och gått från att vara en isolerad webbplats med den nationella nivåns angelägenheter till att bli en samlande ingång för hela Svenska kyrkan. Idag består webbplatsen av en mindre, men ändå omfattande, gemensam del som administreras av den nationella nivån. Den långt större delen av webbplatsen utgörs av alla de stift, samfälligheter och församlingar som anslutit sig. Idag är 683 enheter med i den gemensamma webbplatsen som utvecklas fortlöpande. *svenskakyrkan.se* hade under 2013 3 858 538 unika besökare. Under 2014 genomgår webbplatsen en större förändring i linje med den digitala strategin som antagits av kyrkostyrelsen, se nedan, i syfte att göra webbplatsen mer användarvänlig och funktionsinriktad.

Strategi för digital närvaro

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro. Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även en vision om att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att vara kyrka även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet.

Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Svenska kyrkan har en hög ambition när det gäller tillgänglighet avseende till exempel: Språk, barn och unga, funktionsnedsättning, tid på dygnet och teknisk plattform.

I strategin finns även övergripande vägval för externwebb, internwebb och sociala medier och den uttrycker en målbild gällande ansvarfördelningen av digital kommunikation mellan kyrkans nivåer. Där församlingen föreslås ansvara för att finnas närvarande på nätet via webbplats, intranät och sociala medier. Bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar via stift eller den nationella nivån.

Stiftet föreslås erbjuda församlingarna fortbildning, information och inspiration inom webb, intranät och sociala medier. Samordna och marknadsföra gemensamma satsningar inom webb, intranät och sociala medier. Bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar från den nationella nivån.

Den nationella nivån föreslås ansvara för att utveckla gemensamma system och arbetssätt för webb, intranät och sociala medier. Utveckla system för insamling. Erbjuder omvärldsspaning, analys och erfarenhetsutbyte samt ha regelbunden dialog med stiftet.

0–18 år på nätet

Frågan om en barnportal/digitalt material för barn har diskuterats vid ett flertal tillfällen under de senaste åren, såväl på kyrkokansliet som runt om i landet. Inte minst under arbetet med projektet OMG, omg.svenskakyrkan.se, som är en sajt som riktar sig till ungdomar från 13 år och uppåt.

Målet med projektet är att skapa en ”fråga-svar-webb” med de frågor som kommer in till kyrkokansliet, ofta från skolungdomar. Frågor som idag besvaras via mejl. Tanken är att man nu istället ska kunna få del av andras frågor och funderingar, och samtidigt få svar på sina egna frågor.

Förhoppningsvis kan detta bli ett komplement till konfirmandundervisning och skolundervisning, samtidigt som det kan vara en plats där man kan få del av andras tankar och funderingar och få svar på sina egna frågor. Planen är att OMG ska lanseras under hösten 2014.

Under projektets gång har diskussioner förts kring att utöka konceptet med digitala bibelberättelser för barn och ungdomar och att skapa någon form av spel/digital miljö även för mindre barn. Inom ramen för Dela tro – dela liv har en ansökan inkommit från Västeråsstift om att få utveckla en portal på nätet för barn. Projektet har tilldelats medel för en förstudie som kommer ske under hösten 2014. Samtal förs även med Svenska Kyrkans Unga i Skara stift som visat intresse för digitalt material för barn.

Gudstjänster på webben

Nya tider skapar nya arenor för andlighet och tro. Alla har inte möjlighet att komma till kyrkan utan söker andra vägar för att ta del av kyrkans budskap. En möjlighet har länge varit de tv-sända gudstjänster och andra, andliga program som tillhandahållits, främst av Sveriges Television.

Sveriges Television sänder sedan 1955 gudstjänster inspelade från olika församlingar inom Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Dessa produktioner av gudstjänster är anpassade för sändning. I genomsnitt når varje gudstjänst cirka 100 000 tittare. De sända gudstjänsterna finns även tillgängliga på svtplay efter sändning och finns kvar i minst 30 dagar. I dagsläget finns inga planer hos Sveriges television att förändra utbudet av gudstjänster.

Utbudet av andligt inriktade program har dock minskat under de senaste åren. Samtidigt har människors tv-vanor förändrats i takt med den allt större tillgången av utbud och kanaler för all sorts information och underhållning. Kraven på tillgänglighet och flexibilitet ökar. Man vill kunna välja när och var man konsumerar rörliga bilder. På samma gång har det blivit betydligt enklare och billigare för enskilda organisationer och personer att producera och sprida film och annan information. Med en vanlig smartmobil kan nästan vem som helst filma och internetpublicera en händelse inom loppet av några minuter. Enkelheten i tekniken skapar helt nya förut-

sättningar för Svenska kyrkan på alla nivåer att producera rörliga bilder och kostnaderna kan hållas på en rimlig nivå. På samma sätt ställs nya krav på Svenska kyrkans närvaro i digitala medier vad gäller format, plats och innehåll.

I enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkandet KI 2008:15 *Nationell samordning av kommunikation* beslutade kyrkomötet (KmSkr 2008:25) att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-tv, inte bara vad gäller gudstjänster. Året därefter förstärktes uppdraget genom kyrkomötets beslut (KmSkr 2009:15) om Svenska kyrkans närvaro på internet, där man uppdrog till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer eller en policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro på nätet.

I syfte att utröna vilka möjligheter webbsänd television har både vad gäller utbud, avsändare och mottagare genomförde kyrkostyrelsen under perioden september 2011 till och med 15 april 2012 pilotprojektet Svenska kyrkan Play.

Ett antal utvärderingar har genomförts under och efter projektet och många samtal har förts om Svenska kyrkan som producent av digitala, rörliga bilder. Det entydiga svaret är att Svenska kyrkan bör arbeta med rörlig bild som en del av verksamheten och öka närvaron på internet. Webb-tv är ett sätt att synliggöra Svenska kyrkans identitet och verksamhet för den breda allmänheten genom rörlig bild. Ansvarfördelningen mellan de olika nivåerna bör följa den antagna kommunikationsstrategin. Kyrkokansliet erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och producerar övergripande material. Stift och församlingar producerar det de behöver.

Under pilotprojektets gång blev det uppenbart att det finns många juridiska aspekter att ta hänsyn till och som man behöver känna till. Ett underlag har tagits fram med hjälp av kyrkokansliets jurister, men för att underlätta för församlingar och andra intressenter bör en utbyggd lathund tas fram där bland annat följande regler och riktlinjer tas upp: Lagen om allmän kameraövervakning, Personuppgiftslagen, Kulturmiljölag och upphovsrättslagstiftning. Dessutom kan man behöva ta hänsyn till Bonusavtalet samt STIM vid filmning av psalmtexter, mer pastorala aspekter och allmänna goda råd för att värna den enskildes integritet.

Svenska kyrkan är inte det enda trossamfund som prövar att kommunicera med hjälp av rörliga bilder på internet. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har en enhet för TV- och radioproduktion sedan många år tillbaka. Det finns även ett särskilt avtal mellan SVT:s motsvarighet YLE och kyrkan att producera alla gudstjänster på såväl finska som finlandssvenska i både TV och radio. Kyrkomötet i Finland har anslagit stora resurser för en satsning på nätet som kallas Andligt liv på webben. Utvecklingen i Finland går mot en mer integrerad verksamhet med nätnärvaro genom text, bild och rörlig bild.

I Aalborgs stift i Danmark satsar man på webb-tv. På deras hemsida kan man se mängder av filmer som på ett eller annat sätt handlar om kyrkan. En serie filmer om på högst två minuter vardera är porträtt av olika aktörer i kyrkan: körsångare, organist, hantverkare och så vidare. En annan serie har fått namnet Prästens verkstad. Där intervjuas varje vecka en präst om vad söndagens predikan ska handla om.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Under 2004 års kyrkomöte behandlade två motioner inom detta ämnesområde. I motion 2004:76 föreslår motionären att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram en projektplan och starta ett flerårigt projekt som kan samordna Svenska kyrkans närvaro på nätet. Kyrkomötet följde Kyrkolivsutskottets förslag (KI 2004:7) och beslutade att uppdra åt kyrkostyrelsen att utvidga den utredning som pågick om ett eventuellt samarbete med LunarStorm till att även omfatta ett övervägande av hur

Svenska kyrkan ska vara representerad på nätet. I beslutet anges att detta arbete bör ske i kontakt med Svenska Kyrkans Unga. I den andra motionen 2004:77 föreslår motionären bland annat att Svenska kyrkan ska starta en egen radio- och TV-kanal. Kyrkolivsutskottet (KI 2004:7) ansåg att Svenska kyrkan skulle inrikta sig på bättre samverkan med befintliga medier samt pekade på de höga kostnaderna som en egen TV-kanal skulle innebära. Utskottet avslog motionen i sin helhet. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Vid 2006 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2006:8 motionerna 2006:43 *Fler TV-gudstjänster och kristna program i Sveriges Television* och 2006:44, *Fler gudstjänster och kristna program i Sveriges Radio*. Utskottet menade att det är angeläget för hela kristenheten att gudstjänster och kristna program sänds i både radio och tv. Därför föreslog utskottet att kyrkomötet skulle uppdraga åt kyrkostyrelsen att via Sveriges Kristna Råd åter aktualisera religionens roll och plats i public service. Vilket också blev kyrkomötets beslut.

Under kyrkomötet 2009 behandlades motionerna 2009:52 *Interaktiv mötesplats för Svenska kyrkan*, 2009:57 *Jourhavande präst på internet* 2009:78 *Utveckla och stimulera Svenska kyrkans närvaro på Internet* i Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2009:2. I samtliga motioner betonas behovet av att öka Svenska kyrkans närvaro på internet, genom att projektera för en interaktiv mötesplats, genom att tillsätta en utredning om hur "Jourhavande nätpräst" kan utformas och genom att ta fram riktlinjer alternativt policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. Utskottet delade motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans närvaro på internet behöver utvecklas och samordnas.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag att med anledning av motion 2009:52 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att skyndsamt införa en öppen interaktiv mötesplats som Svenska kyrkan erbjuder och tar ansvar för.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:22.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:72 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Utskottet är positivt till motion 2014: 22, Barnportal på nätet. En barnportal på nätet kan vara ett bra sätt att tillgängliggöra evangeliet på nätet och kan vara ett bra redskap för församlingarna i deras barnverksamhet. Användandet av internet ökar bland de yngre åldrarna och barn som växer upp idag är *digitala infödingar* medan vuxna är *digitala invandrare*. Utskottet tror att en särskild barnportal skulle fylla en funktion i att visa upp den kristna tron med mer fokus på lärande genom upplevelser och intryck, snarare än ren information. Utskottet ser även flera möjligheter i att utveckla en sådan barnportal på nätet men påpekar i likhet med *De ungas Kyrkomöte* behovet av en djupare analys av målgruppen, då barn i olika åldrar har olika behov och förutsättningar. Utskottet konstaterar med glädje att en förstudie redan pågår kring en barnportal i samarbete mellan kyrkokansliet och Västerås stift och betonar vikten av att erfarenheter av detta arbete tas med i framtagandet av en barnportal. Mot denna bakgrund föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottet ställer sig även positiva till motion 2014: 72, Websända gudstjänster men anser att frågan redan är utredd sedan tidigare inom ramen för pilotprojektet med *Svenska kyrkan Play* som nämns tidigare. Enkelheten i tekniken skapar nya förutsättningar för Svenska kyrkan på alla nivåer att producera rörliga bilder där kostnader kan hållas på en rimlig nivå. Utskottet konstaterar även att det redan idag produceras och sänds gudstjänster via webben från flera församlingar i landet och utskottet bejakar den ansvarfördelning som föreslås i pilotprojektet om att nationell nivå erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och producerar övergripande material. Nationell nivå har även en uppgift att på ett samlat sätt tillgängliggöra gudstjänster som stift och församlingar producerar. Mycket av arbetet med rörlig bild och stöd till stift och församlingar är redan igångsatt men utskottet vill påskynda detta och uppmanar kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med att tillgängliggöra websända gudstjänster.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Roland Johansson, Nasrin Sjögren, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.